

האם תמנו לגווע?

א. אדמו"ר מקאמרנא, היכל הברכה - פרשת קרח

5 ואלו לא היו עושין זה היחוד שמסר להם משה רבינו במחלוק' ולצנו' היו שעתא קיימא להו להביא משיח ולהמית הקליפו' ויתקיים בלע המות לנצח אלא דעבדו בפרודא ונסיונא לא נתקיים ונדחו לשאול תחחית ונשרפו ונאבדו והרי הם חיים לעוה"ב:

זלה"ה אבד"ק פרשעברורז אשר אמר טרם פטירתו פירוש ע"ז הפסוק האם תמנו לגווע. האם השגנו מעלות השלימות אשר האדם צריך להשיג בחייו אזי יכול להיות מוכן ח"ו לגווע. ע"כ דבריו הקדושים. וז"ש (איכה ג, כב) חסדי ה' כי לא תמנו. פי' זהו החסד הגמור שאיננו בא לתכלית התמימות ויש לו עוד מלחמת היצר כדי שהי' לו עוד חיות בעוה"ז כנ"ל:

ז. תלמוד ירושלמי מסכת פאה פרק א הלכה א

60 אמו של ר' טרפון ירדה לטייל לתוך חצירה בשבת והלך ר' טרפון והניח שתי ידיו תחת פרסותיה והיתה מהלכת עליה עד שהגיעה למיטתה פעם אחת חלה ונכנסו חכמים לבקרו אמרה להן התפללו על טרפון בני שהוא נוהג בי כבוד יותר מדאי אמרו לה מה עביד לך ותניית להון עובדא אמרו לה אפילו עושה כן אלף אלפים עדיין לחצי כבוד שאמרה התורה לא הגיע

ב. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף י עמוד ב

10 אמר אביי ואיתימא רבי יצחק: הרוצה להנות - יהנה כאלישע, ושאינו רוצה להנות אל יהנה כשמואל הרמתי שנאמר: ותשובתו הרמתה כי שם ביתו. ואמר רבי יוחנן: שכל מקום שהלך שם - ביתו עמו

ג. תוספתא מסכת בכורות פרק ו הלכה יד

15 נתן האב חמש סלעים לחמשה כהנים בנו פדוי נתן לו זו אחר זו זו אחר זו בנו פדוי נתן לו חזר ונטלן הימנו בנו פדוי כך היה ר' טרפון עושה נוטלן הימנו וחוזר ונותנו לו:

ד. מסכת כלה פרק א הלכה כא

20 מה יעשה אדם ויהיו בניו עשירים, יעשה חפצי שמים וחפצי אשתו. ואלו הן חפצי שמים, יפזר מעותיו לעניים, שנאמר פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד. אמרו עליו על ר' טרפון שהיה עשיר גדול, ולא היה נותן מתנות לאביונים, פעם אחת מצאו עקיבא, אמר לו רבי רצונך שאקח לך עיר אחת או שתים, אמר לו הן, מיד עמד ר' טרפון ונתן לו ארבעת אלפים דינרי זהב, נטלן ר' עקיבא וחילקן לעניים, לימים מצאו ר' טרפון, אמר לו, עקיבא, היכן העיירות שלקחת לי, תפסו בידו והוליכו לבית המדרש, והביא ספר תהלים והניחו לפניו, והיו קורין והולכין עד שהגיעו לפסוק זה, פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד, עמד ר' טרפון ונשקו על ראשו, אמר לו רבי אלופי, רבי בחכמה, ואלופי בדרך ארץ. שוב מעשה בר' טרפון שהיה אוכל קציעות מפרדס שלו, בא עריס שלו ומצאו, הכחו מכה רבה, ולא אמר לו שאני ר' טרפון, עד שעמד אותו אריס והכירו, כיון שהכירו קרע בגדיו ותלש בשער, והיה צועק ובוכה ומתנפל לפני רגליו, אמר לו אדוני מרי, מחול לי. וכל כך למה, שלא רצה להשתמש בכתר תורה, שכל המשתמש בכתר תורה אין לו חלק לעולם הבא.

ה. תוספתא מסכת כתובות פרק ה הלכה א

מעשה בר' טרפון שקידש שלש מאות נשים להאכילן בתרומה שהיו שני בצרות

ו. רבי שלמה מראדומסק - תפארת שלמה, פרשת קרח

40 כל הקרב הקרב אל משכן ה' יומת. יבואר עפ"י מ"ש אם האדם הוא בתכלית השלימות ואין לו עוד שום תאוות היצר אין לו עוד חיות בעוה"ז. וזה הענין שהיה בדוד המע"ה שאמרו לו עבדיו (מל"א א, ב) יבקשו למלך כו' ותהי לו סוכנת לכבוש היצר למען היות לו עוד חיות בעוה"ז כמב' במ"א. וז"ש (תהלים ל, ו) כי רגע באפו חיים ברצונו כי זה הי' רצון הבורא ב"ה להיות לאדם מלחמת היצר כדי שיהי' לו עוד חיות בעוה"ז. וזה גם כן מ"ש כאן כל הקרב וגו' יומת כי כבר נגמר פעולתו בעוה"ז. האם תמנו לגווע (במדבר יז, כח), הכוונה כמו ששמעתי מפי אדמו"ר הרב הגאון הקדוש וכו' מו"ה ישעי'

ח. משנה מסכת סוכה פרק ב משנה ז

65 מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין אמרו להן בית הלל לבית שמאי לא כך היה מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את ר' יוחנן בן החורני ומצאוהו שהיה יושב ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית ולא אמרו לו דבר אמרו להן בית שמאי משם ראייה אף הם אמרו לו אם כן היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימך:

ט. רבי צדוק הכהן מלובלין - צדקת הצדיק, אות מט

75 כל אחד ידע שבמה שיצרו תוקפו ביותר הוא כלי מוכן לאותם דברים ביותר להיות נקיים וזכים אצלו. ובדברים שהירבה לפשוע בהם ידע שהוא כלי מוכן להיות דייקא באותו דבר נקי ובר לבב ולכן אמרו (ויקרא רבה כ"א ה') שבאבר שבו חטא בו יעשה מצוות ואין זה רק תיקון לעבירה הקודמת מדה כנגד מדה, אבל הוא גם תיקון נפשו בפרט כי כל אחד נברא לתיקון איזה דבר פרטי אשר בו נתיחדה נפשו בפרט ואין לה חבר [כמו שלא נמצא פרצופים שונים ופרצוף פנים רומז על צלם אלהים דנפש] כנודע מאמר הקדמונים על מאמר חז"ל (שבת קי"ח ב) אבון במאי זהיר טפי: ועל כזה אמרו (גיטין מ"ג א) אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל, שעל ידי המכשלה הוא מבין שלכך נוצר לתקן אותו דבר. הלא תראה אחז חתם התורה כמו שאמרו בחלק (סנהדרין ק"ג ב) ובמדרש (בראשית רבה מ"ב ג') שמנע תינוקות של בית רבן אמר אם אין גדיים וכו' לפי שהוא היה כלי מוכן להוליד חזקיה שהיה מרביץ תורה ביותר כדאיתא סוף פרק קמא דבבא קמא (י"ז א) ופרק ב' דסנהדרין (כ' א) ועד שלא נמצא עם הארץ בימיו כדאיתא בחלק (שם צ"ד ב) עיין שם ממש ההיפוך:

י. הרב קוק - עולת ראייה, חלק א עמ' עד

95 בא"י, אמ"ה, שעשה לי כל צרכי. כשהאדם מרגיש את עצמו עומד במהותו, בחייו, יודע הוא ברור, שכל מה שהוא צריך לטובתו עשה לו השם יתברך מחיה החיים, יוצרם ומכלכלם. אין הבדל כלל בין החסרונות ובין היתרונות, כולם הם צרכיו של אדם, וכל הדרוש לו באמת למגמת תכלית טובתו האמתית נעשה ונשלם בחמלת אב הרחמים. עקר ההכרה של הודאת הטובה במלוי ספק החיים הוא, שאנו יודעים שכל צרכינו עשויים הם, מצויים במציאות, ועי"פ ההטבה של המעשים והתעלות המוסר והקדושה יהיו ג"כ מצויים לנו ומוגעים לידינו באפן מספיק וקל, כי רק עי" מה שהרעותי את

105 מעשי קפחתי את פרנסתי (קדושין פ"ב). ואז ע"פ התקון המוסרי שיש ע"י המחסור ושבת העוני, ה"ז ג"כ בכלל מילוי הצרכים. אבל על כל אלה מאיר הרעיון, שהתודה היוצאת מקרב הנשמה היא על העשר הגדול, שברחמי היוצר וחמלתו על יצור, שבמצואות ההכנה שבבריאה כבר הכין ועשה כל מה שאנחנו צריכים לו, בין בענינים הנוגעים להשלמה החמרית שלנו בין בענינים הנוגעים להשלמתנו הרוחנית, ע"פ אותה המדה העליונה, הידועה לחכמה הטהורה, המתגלה בחסד עליון בהנהגת היצור כולו, שכל יחיד מישראל מברך ע"ז בלב נבון : שעשה לי כל צרכי.

110

יא. הרב קוק- עולת ראייה חלק ב

לפני שנוצרת - כל אותו הזמן הבלתי מוגבל שמעולם עד שנוצרת, ודאי לא היה דבר בעולם שהיה צריך לי. כי אם הייתי חסר בשביל איזו תכלית והשלמה הייתי נוצר, וכיון שלא נוצרתי עד אותו הזמן הוא אות, שלא הייתי כדאי עד אז להבראות, ולא היה בי צורך כי אם לעת כזאת שנבראתי, מפני שהגיעה השעה שאני צריך למלא איזה דבר להשלמת המציאות. ואילו הייתי מייחד מעשי אל תכלית בריאתי הנני עכשיו כדאי, אבל כיון שאין מעשי מכוונים לטוב התכלית הרי לא הגעתי אל תכלית בריאתי, ואיני עדיין כדאי כמו קודם לכן.

115

120

יב. משנה מסכת אבות פרק ב משנה א

רבי אומר איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושה ותפארת לו מן האדם